

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

Cap. I. Qvodnam sit obiectum attributionis, quodnam attributum scientiæ
totalis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

C A P V T V.

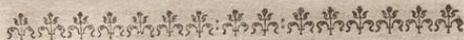
Ex doctrina de subalternatione hætenus tradita quadam illationes.

33 **E**X hucusque dictis inferitur primò Conimbricenf. Hurtad. Fonsecam, aliofque plures eos secutos perpetam assignasse tres subalternationis species: primam ratione finis: alteram ratione obiecti: postremam ratione principiorum: vt enim vidimus, omnis vera subalternatio est propter principia, quæ diuersa sunt, in facultate subalternata, & subalternante, sed mutuo tamen catenata, aliaque ex aliis deducta: quæ autem subalternatio est causa obiecti, & quæ finis ergo, non nisi propter dictam principiorum dependentiam, & respectum subalternationis notionem participant: magis ergo est, vt subalternatio ratione principiorum sit conceptus communis subalternationis aliæ verò duæ ex fine, & obiecto ortæ sint illius species, ac partes subiectiuæ, sicut exposuimus. Inferitur secundo, in hoc etiam peccasse prædictos auctores, quod multifariam diuisa, ac subdivisa subalternatione, vt non magis distracta credideris membra Pentheu, nullam tamen eius rationem communem assignarint: potuit enim assignari, vt visum est, eaque vniuoca respectu duarum specierum quibus solis, veras subalternationes esse permittimus.

34 Inferitur tertio, tum aliquos horum, quos proxime retulimus, tum etiam alios, malè arbitratos esse fieri aliquando, vt tres condiciones concurrant ad vnam subalternationem veram constituendam, quarum prima est vt scientiæ subalternationi subiectæ conueniant essentialiter obiecto, secunda vt eo differant accidentaliter, tertia vt penes principia quandam originis ordinem seruent: hæc enim postrema ratio est sola, & tota essentia subalternationis prout talis, contrahitur autem per eam dependentiam, & originis ordinem, qui contingit ratione obiectorum, sicut & per illum qui accidit ratione finium. Inferitur quartò aduersus Patrem Hurtadum, medicinam non esse partem Physicæ, sed scientiam ei propriè subalternatam: eius namque subiectum non est corpus temperatum, & essentialiter collocatum, sub corpore sensibili in communi, quod Physicæ obiectur, in quo falsus fuisse videtur prædictus auctor, sed potius corpus prout extrinsecè sanabile per medicamenta sibi applicata: obiectum ergo illius accidentaliter, & per extrinsecum quandam respectum superadditum dissidet ab obiecto Physiologiæ, sicut ad veram vniuersæ facultatis distinctionem, ac subalternationem oportet. Atque ita de vtraque sentiunt Conimbricenses in præmio Physicorum quæst. 3. art. 3. vbi pro se plerofque medicos, ac philosophos referunt. Inferitur quinto, aduersus Pererium 1. physicorum cap. 4. sanè scientiam subalternantem, & subalternatam conuenire vniuocè in ratione scientiæ: quod enim vna dependeat ab altera, id non tollit, quo minus vtraque sit vera ac propriè scientia, sicut ad vniuocam conuenientiam oportet; præsertim cum Deus, & creatura, accidens, & substantia, quorum dependentia, ac subordinatio longè maior est, nihilominus strictè, & propriè sententia, & quod consequens est, in conceptu entis vniuocè conueniant.

35 Inferitur denique præter propriam subalternationem, quam statuimus in duas diuisam esse species, aliam reperiri impropiam, eamque multiplicem &

variã. Prima accidit, quando scientiæ ex obiecto, & sine sunt disparatæ, & nihilominus vnum vel aliud principium vnius probatur à priori per aliquod alterius; quo pacto medicina subalternatur geometriæ: medicus enim probat circulare vulnus reliquis omnibus esse difficilius ad curandum, quia est geometricum principium, partes circuli maximè inter se distare, quo fit vt si vulnus eius sit figuræ illius partes hoc ipso tardius coëant, & cicatricem obducant. Secunda subalternatio impropra est, quando obiectum vnius scientiæ collocatur essentialiter sub obiecto alterius, illudque non per accidens contrahit: quo modo Metaphysicæ, quæ de ente substantia, & accidenti differit, reliquæ scientiæ subalternantur. Tertia subalternatio aliena est, cum principia vnius facultatis probantur per ea, quæ sunt alterius, non ostensiuè, sed per deductionem ad impossibile: vt cum geometer probat, diametrum quadri non esse commenturabilem eius lateri, siue non habere cum eo mensuram communem, quia aliàs eam haberet vnitas cum numero, cuius tamen repugnantia, & impossibilitas est arithmeticum axioma. Eodem ritu subalternantur ceteræ facultates Metaphysicæ: omnes enim ex negatione eius quod intendunt, id aliquando inferunt, fore vt idem habeat esse, & non esse, siue vt aliqua terminorum contradictio sequatur: at impossibilitas contradictionis, cuiusve quod est quidpiam simul esse, & non esse, à Metaphysicæ demonstratur. Quarta subalternatio impropra, ac metaphysica est, quando quouis alio modo præter eum, quem inter explicandam veram subalternationem proposuimus, vna facultas aliam inuadit, nimirum aut suggerendo ei exemplum, quo se explicet, aut remouendo errorem, cuius specie posset impropra materia deludi, aut probando aliquod eius principium, vel à minori ad maius, vel à maiori ad minus, vel à pari, vel à contrario, vel alio quolibet pacto: multifariam enim contingit, vt sicut omnes virtutes mutuo se inuant, ita etiam, mutuam sibi operam præstent omnes scientiæ: ad quarum impropiam hanc, & falsam subalternationem respexit Tertullianus lib. de idololatria, vbi dixit, *nulla ars non alterius, aut mater, aut propinqua est.*

TRACTATUS V.

Quo pacto attribuantur inuicem obiecta habituum intellectuum, siue scientiarum habitualium.

C A P V T I.

Quodnam sit obiectum attributionis, quodnam attributum scientiæ totalis.

VRE meritò quæstionem instituimus de obiecto attributo, & attributionis scientiæ totalis: nam si sermo de scientia partiali id est conclusione demonstratiua, nulla erit in vtroque ei assignando difficultas: siquidem subiectum scientiæ partialis, siue vnius cuiusdam conclusionis demonstratiuæ, est omni proculdubio eius obiectum attributionis, prædicatum verò eius attributum, præmissæ autem obiectiuæ illius obiectum formale. Porro hæc tria genera obiectorum luculenter distinxit Aristotel. libro 1. posteriorum analiticorum lect. 15.

translationis Argitapolitanae parumper ab initio his verbis: *Tria namque sunt, quae in demonstrationibus insunt, unum id quod demonstratur inesse, hoc autem est quod alicui per se generi competit, aliud dignitates, dignitates autem ea sunt, ex quibus fit demonstratio, tertium est genus ipsum subiectum, cuius affectus accidentiaque per se demonstratio patet.* Vbi nomine dignitatum siue principiorum complectitur obiectum formale, nomine eius quod demonstratur inesse, & quod alicui per se generi competit, obiectum attributum, ac demum nomine eius, de quo aliquid per conclusionem demonstratiuam patet, cuius aliquid in ea attribuitur, obiectum attributionis. Hoc autem pacto Aristotelem explicant, ac de obiecto attributo, & attributionis scientiae partialis sentiunt omnes eius interpretes in praedicta verba. Item omnes Thomistae cum B. Thoma quaest. 1. prologi artic. 4. Nominales cum Ochamo q. 4. & Gabriele q. 8. Scotista etiam ferme omnes cum Scoto quaest. 3. Rursus Aureolus, Bonaventura, Richardus, Durandus, & reliqui antiqui in prologum sententiarum, quibus nostri communiter accedunt. Ratio autem huius dogmatis est manifesta: namque obiectum scientiae partialis, siue alicuius conclusionis demonstratiuae est illud, cui aliquid in eiusmodi scientia attribuitur, attributum vero est ipsum quod attribuitur, atqui subiectum scientiae partialis est id cui attribuitur praedicatum, & hoc id quod attribuitur.

2 Maior est difficultas in obiecto attributo, & attributionis scientiae totalis. Ut autem a facilioribus, & magis certis incipiam, obiectum attributionis adaequatum tribus conditionibus explicari consuevit, & ab attributo distingui. Prima conditio est, ut eiusmodi obiectum sit vnum, hoc est vnica definitione definibile. Altera est, ut ad illud caetera scientiae totalis obiecta referantur. Tertia conditio est, ut per tale obiectum scientia a quavis alia distinguatur. Haec autem conditiones collectae sunt ex Aristotele 4. metaph. cap. 1. & 1. posterior. cap. 23. & B. Thoma in prolog. sentent. quaest. 4. Durando quaest. 5. & Capreolo quaest. 4. artic. 1. eas autem amplectuntur plerique recentiores, praesertim P. Vasquez tom. 1. in 1. part. quaest. 1. art. 7. dist. 10. cap. 1. etiam in tertia conditione non nihil discrepet, eam, quae a nobis assignata est non tam negans, quam aliam assignans, item PP. Conimbr. tom. 1. Logicae quaestione 5. proemiali art. 1. ubi aiunt, eiusmodi conditiones diuturno philosophorum vsu comprobatae communique consensu receptas esse, & P. Fonseca libro 2. metaph. c. 3. quaest. 1. n. 2. & 3. vbi eas ait esse Arist. & caeterorum philosophorum.

3 Porro autem prima conditio suadetur: quoniam, ut animaduertit praeter alios Cardin. Tolet. quaest. 5. proem. necnon P. Roderic. d. 2. Logicae sectione 5. subsect. 1. num. 49. scientia dicitur vna per ordinem ad obiectum attributionis: hoc igitur vnum esse debet. Consequentia probatur a simili: quoniam hoc ipso quod imperium aliquod dicatur perfecte vnum, & monarchicum, respectu vnus principis, quo continetur, hunc utique vnum, & non plures esse oportet: ergo in praesentiarum, &c. Item a contrario, eo ipso quod scientiae distinctae sint per ordinem ad obiecta, haec distincta non esse non possunt: quando igitur scientia est vna per ordinem ad obiectum attributionis, hoc vnum esse opus est. Non diffiteor, scientiam fore quodammodo vniam per obiectum attributionis non vnum, sed multiplex, quemadmodum imperium Romanum, verbi gratia, vnum fuit sub Diocletiano, & Maximiano: Balbino & Pupieno: Valentiniano, & Valente, aliisque multis, quos histo-

ria referunt. Caterum sicut nullum imperium potest esse perfecte vnum, & monarchicum, nisi vnus Princeps eius habenas moderetur, ita etiam scientia perfecte vna, & veluti monarchica nequit esse, nisi ad vnum attributionis obiectum tota referatur.

4 Secunda conditio suadetur ipso nominis etymo: propter id enim obiectum attributionis vocatur tale, quoniam ei caetera scientiae obiecta attribuantur; ei autem attribui, & in illud referri reliqua obiecta perinde est. Tertia conditio suadetur: quo namque aliquid est vnum, & indiuisum in se, eodem reapse est diuisum, ac distinctum a quolibet alio, quidquid sit, an ratione nostra diuisio rei a non ipsa ab eius vnitatem, & indiuisione distinguatur: scientia autem est vna seu indiuisa in se per obiectum attributionis: igitur per illud est diuisa, seu distincta a quolibet alia: quocirca tertia haec conditio a prima parum abest.

5 Enimvero, quod haec conditiones magis clareant, obiciet aduersus primam. Ens est obiectum attributionis metaphysicae: at vnica definitione definibile non est: frustra ergo requiritur haec conditio. Nec responderi potest negata maiori: tum quia aliqua scientia institui posset pro philosophorum arbitrio, quae ens velut obiectum attributionis respiceret, in qua quidem argumentum factum vi sua non careret: tum etiam quia certius est, obiectum attributionis esse vnum, quam ens non esse obiectum attributionis metaphysicae; quod autem magis certum est a minus certo dependere non debet. Neque etiam negari potest argumentum minor: quoniam definitio illa entis more caeterarum complecteretur genus, & & differentiam: sed entis ut sic nullum est genus; tum quia nulla eius ratio superior; tum etiam quia ipsum ens merito summae suae abstractionis communiter negari esse genus: igitur a fortiori genus se superius, & abstractius non praesupponit.

Respondeo, bifariam aliquid esse vnica definitione definibile: positivè scilicet, quo pacto homo per animal rationale definitur: aut negatiuè, si nimirum quidpiam pluribus definitionibus defini nequeat: obiectum attributionis positivè quidem vnica definitione definibile esse non debet: at saltem negatiuè ita definibile esse debet: ens autem ut sic negatiuè vnica definitione id est non pluribus defini potest; namque quando vsque adeo abstrahitur, ut nulla possit definitione defini propter rationem adductam, a fortiori quidem erit plurium incapax. Respondeo secundò definitionem late sumi posse pro conceptu quem de re aliqua formamus: quemadmodum enim quod manu concipimus, & comprehendimus, id etiam definimus, & claudimus, sic quod intellectu concipitur, id ab intellectu defini censetur: proinde, cum vnus sit conceptus entis, vna quidem eius definitio negari non debet, prout ad obiectum attributionis oportet.

6 Oppones secundò aduersus eandem conditionem, actum intellectus formaliter verum esse ratione obiecti sui, iuxta illud Aristotelis; ab eo, quod res est, vel non est propositio dicitur vera vel falsa: sed obiectum non habet veritatem formalem sibi intrinsicam, quam in actum refundat, sed radicalemente, ac transcendentelem, quae quidem est diuersi generis: scientia igitur formaliter vna esse potest munere subiecti, siue obiecti attributionis, quod tamen non vnitatem formalem, sed potius multipliciter gaudeat. Simile argumentum confici potest in actu voluntatis formaliter bono, propter obiectum formale in quod tendit, quin tamen eiusmodi obiectum bonitatem formalem

formalem intrinsecam, aut dignitatem laudis habeat, sed potius ab actu, cuius est effectus eam mutuetur.

7 Respondeo, ad veritatem, & bonitatem formalem actuum intellectus, & voluntatis, ab eorum obiectis haustas, non requiri in his veritatem, & bonitatem formalem: nimirum, quia ut plurimum obiecta sunt incapacia veritatis, & bonitatis formalis intrinsecæ: veritas enim formalis cum vitalitate in actu secundo & representatione, & bonitas illa formalis cum libertate, & vitalitate coniunctæ sunt: huiusmodi autem prædicata non conveniunt plerumque in obiecta: si quando vero in ea cadunt id est omnino per accidens, ut aiunt. At obiectum attributionis penes quod scientia est una, unitatis formalis est capax, ut visitur in subiecto Theologiæ, Deo nimirum, qui summè vnus: necnon etiam in quouis alio subiecto aliquatenus vno, rectè igitur diximus illud vnum esse formaliter, eo ipso quod unitatem formalem scientiæ conferat. Deinceps secundo respondeo, si res paulò attentius, & pensularius spectetur parem pene esse unitatis, qua de loquimur, & bonitatis, veritatisque rationem, & obiecto argumento nostram sententiam potius confirmari, quam infirmari: sicut enim actus voluntatis tendens in solam bonitatem radicalem actionis exterioris, & obiectivæ, quam postea in illam refundit, eam bonam, ac meritoriam, extrinsecè quidem, sed tamen formaliter denominans, cui simile quiddam in cognitione vera, & eius obiecto cernitur, ita similiter scientia totalis in obiecto attributionis solam unitatem radicalem supponit, ab eaque unitatem formalem sumit, illamque postea obiecto acceptam refert, idque aliquibus actibus suis vnum formaliter denominat. Quod videre est in ente, v. g. antequam enim Metaphysica illud intuetur, multiplex est, & numerosum, ac non nisi radicaliter vnum, ab hac autem radicali unitate formalem mutuatur, eam quoad redditura.

8 Aduersus secundam conditionem, & ordinem attributorum ad obiectum attributionis multa solent argumenta confici: nullus enim interea excogitatus est ordo, qui ab aliquibus non impugnetur. Ceterum ea argumenta, totamque secundam conditionem tanquam magis operosam in sequentia capita differo, ac tertiam conditionem aggredior, & quandam, aduersus eam, objectionem diluo, quæ sic se habet: Unitas in diuisione rei in se, & eius diuisione à qualibet alia consistit: sed scientia ratione primæ conditionis habet ab obiecto attributionis, quod vna sit, adeoque in se indiuisa, & à quavis alia diuisa, seu distincta: igitur tertia conditio hanc distinctionem exprimens inutilis est, ac superuacanea. Respondeo primò negata maiori, multis enim partibus verius est, unitatem in sola indiuisione sitam esse. Quamquam autem diuisio à quacumque alia re sit realiter talis indiuisio, satis tamen superque est, ut ab eâ sit ratio nostra distincta, ne conditio eam addens, & per eam obiectum attributionis explicans sit superflua, aliàs supposito genere differentia ei superaddita, & definitionem complens omnino superflueret. Respondeo secundo tertiam illam conditionem non ita intelligendam necessario esse, ut obiectum attributionis sit causa distinguendi vnâ scientiam ab alia: ita enim fortassis non differret à prima, si nimirum unitas tam in diuisionem rei in se, quam diuisionem ab alia complectatur. Sensus ergo illius tertiæ conditionis est, obiectum attributionis vnum, idemque non posse esse commune diuersis scientiis, nisi valdè incongruè, ut præter alios scitè docuit Caietanus 1. part. quæst. 1. articulo 1. sine

Quamuis autem hinc colligatur distinctio vnus scientiæ ab alia, non tamen est ipsa distinctio, siue causa formalis distinguens, sicut etiam ex unitate, siue in diuisione rei in se colligitur eius diuisio à quavis alia, & tamen iuxta magis probabilem sententiam vtraque inuicem distinguitur, & per aliud res est in se indiuisa, & per aliud diuisa à quavis alia.

9 Tribus prædictis conditionibus addi solet quarta, nimirum ut obiectum attributionis, habeat passiones, siue proprietates, quas scientia totalis de illo demonstret, & quod consequens est, ut habeat principia, & causas, quibus ea demonstret. Ita innumeris scholastici, præsertim vero Durandus quæst. illa 5. prologi P. Vasquez disp. 10. citata cap. 1. num. 2. sine P. Suarez dist. 1. metaph. sect. 1. num. 25. Apollinaris 1. poster. quæst. 42. Collegium Conimbr. prædicta quæst. 5. art. 1. paulò ante medium. Et quidem obiectum attributionis Metaphysicæ, de quo maxime dubitari posset, suas habet passiones, ac proprietates, si non realiter, ac ratione nostra à se distinctas, quæ possint de eo demonstrari, nempe vnum, verum, bonum: habet itidem principia, per quæ ea demonstrari queant, non extrinsecæ, & realiter distincta, sed tamen intrinsecæ, & realiter indistincta, ac solum ratione distincta, quæ quidem, aut sunt complexa, ut quodlibet est, vel non est, impossibile est idem simul esse, & non esse, aut incomplexa, cuiusmodi est ipsum ens respectu aliorum proprietatum, vel earum & aliqur respectu aliarum, qua ratione ex unitate veritas, & ex veritate, siue cognoscibilitate, bonitas, ac amabilitas demonstrantur. Porro hæc quarta conditio mihi probatur, si sermo sit de obiecto attributionis cuiusvis scientiæ speculatiuæ. Sin autem loquamur de obiecto attributionis scientiæ practicæ, quæ magis ad executionem sui obiecti principalis, quam ad eius cognitionem perfectam refertur, fortassis in ea prædicta conditio locum non habet, quamuis magis sit, ut in illa etiam admitti debeat: vtrumque autem horum in Dialectica libro secundo tractatu 2. perstrinximus.

10 Ad extrinsecum animaduerte, quod à nobis, & à plerisque vocatur obiectum attributionis, id ab aliis multis appellari subiectum, quo pacto inter alios loquitur B. Thomas 1. part. quæst. 1. art. 7. & noster Rubius quæst. 6. proœmiali: ab aliis vero subiectum formale; quo modo loquitur Caietan. in B. Thom. loco citato: à non paucis subiectum attributionis; quo loquendi modo vtuntur P. Suarez d. 2. de fide sect. 1. num. 2. & P. Egid. d. 9. de fide dub. 1. à multis etiam obiectum adequatum, ut videre est apud P. Suarez 1. metaph. disp. 1. sect. 1. num. 7. 8. 16. & 24. à quibusdam etiam absolute obiectum; ut præter alios loquitur noster Rainaudus in prologo disciplinæ moralis §. 2. num. 10. ab aliis denique obiectum principale. Sed hæc voces eodem recidunt, & ne confundant, aut in æquiuocationem sensum inducant, animaduerti debuerunt.

C A P V T II.

Quatenus attributa ad obiectum attributionis referantur.

11 Quamquam multi communiter de hac relatione attributorum ad obiectum attributionis in omnibus scientiis eodem philosophentur modo, ipse tamen in scientiis speculatiuis, & practicis diuersam esse, & in his intrinsecam, & naturalem, in illis verò extrinsecam,